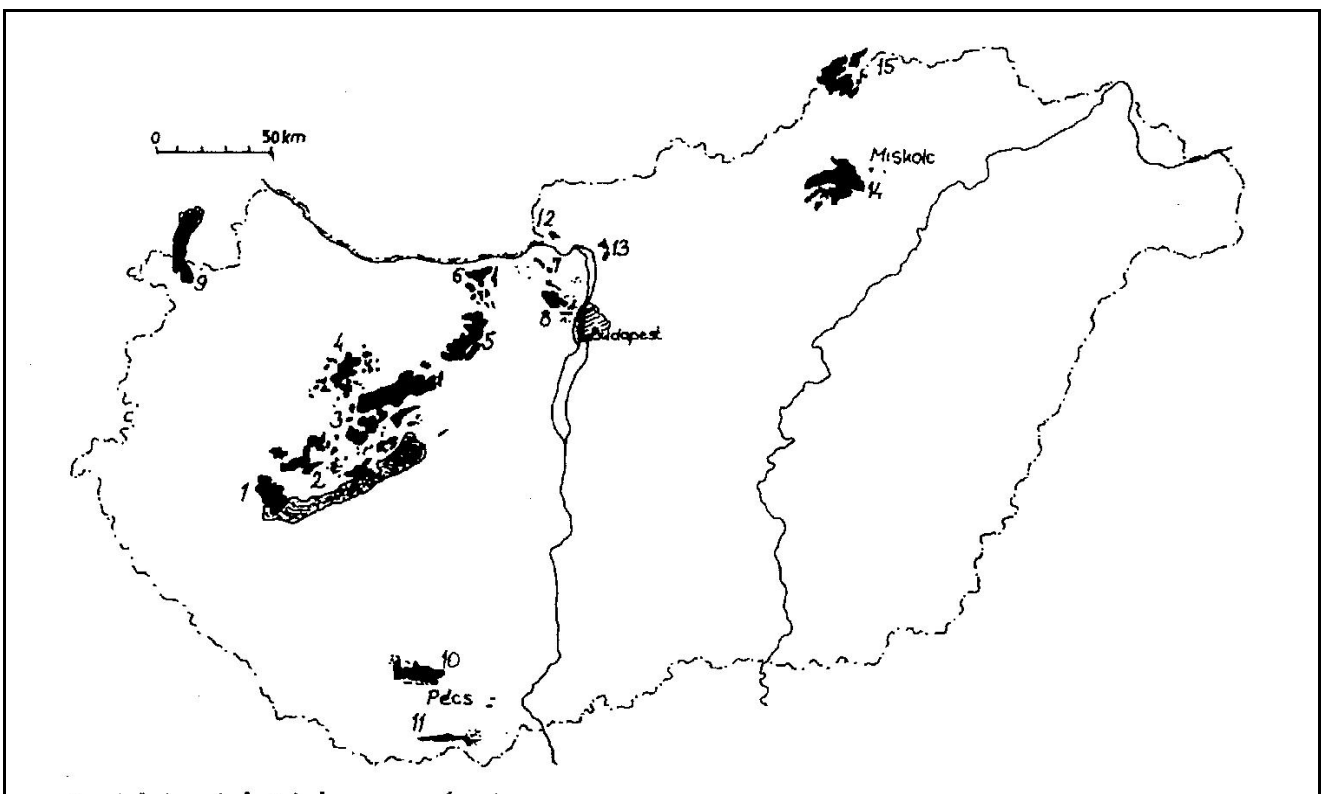

MAGYARORSZÁG BARLANGJAI

(*Nyerges Attila — Takácsné Bolner Katalin*)
2003

Magyarországon a karsztosodásra alkalmas karbonátos kőzetek az ország felszínének csupán 1,5 %-át alkotják. A karsztterületek kis kiterjedése ellenére hazánkban jelenleg több mint 3700 barlangot tartunk nyilván, közülük azonban csak 109 éri el a 200 m-t, és csupán 30 az 1 km-es hosszúságot. A karsztterületek középhegységi jellegéből adódóan barlangjaink függőleges kiterjedése sem jelentős: az 50 m-es mélységet 97 barlang éri el, s csupán három mélyebb 200 m-nél.

A térképvázlat jelmagyarázata:

1. Keszthelyi-hegység; 2. Balaton-felvidék és a Tapolcai-medence; 3. Déli-Bakony;
4. Északi-Bakony; 5. Vértes; 6. Gerecse; 7. Pilis; 8. Budai-hegység; 9. Fertő melléke; 10. Mecsek; 11.
Villányi-hegység és a Beremendi-rög; 12. Déli-Börzsöny; 13. Cserhát (Naszály, Romhányi-, Csővári-,
Nézsai-rögvidék); 14. Bükk és az Upponyi-hegység; 15. Aggteleki-karsztvidék, kibővíve a Rudabányai-,
a Szalonnai és a Szendrői-rögök területeivel.

Barlangjaink között a "klasszikus" karsztbarlangok a karsztterületekre érkező patakok vizét mélybe vezető víznyelőbarlangok; a karsztvízszint közelében kialakuló, közel horizontális patakos barlangok; a karsztvizeket ismét felszínre juttató forrásbarlangok és a gyakorlatilag csak függőleges kiterjedésű aknabarlangok, azaz zsombolyok. Ezek mellett világviszonylatban is jelentős azoknak a barlangoknak a száma, melyeknek kialakulásában hévizeink játszottak jelentős szerepet. Széles körű elterjedésük a karszthegységeink előterében több száz méter mélységbe zökent karbonátos tömegekben a világtálatgot jóval meghaladó geotermikus gradiens hatására kialakult regionális karsztvízáramlási rendszerekkel magyarázható. E vízáramlási rendszereknek a természetes megcsapolási pontjait a helységperemeken a vízzáró üledékek alól felszínre bukkanó karbonátos hegyrögök jelentik. Az itt feltörő melegvizek általában keverednek a csatlakozó nyílt karsztterületek leszálló, hideg karsztvizével is; "hévizes" barlangjaink kialakulását és sajátos formakincsét a keveredéskor fellépő erős korróziós hatásra vezetjük vissza.

Hazánk egyik legjellegzetesebb karsztterülete az **Aggteleki-karszt**, melynek fő tömegét középsőtriász, ún. wettersteini mészkő alkotja. E területen jelenleg 250 barlangot tartunk nyilván, köztük az ország leghosszabb, legismertebb és legrégebben kutatott barlangját, a közel 25 km hosszúságú **Baradla-Domica barlangrendszer**t, amelynek 19,5 km-es szakasza esik Magyarország területére. E rendszer 22 km²-nyi terület vizeit vezeti víznyelőkön át a Jósua-völgy völgyfőjében fakadó forrásokhoz. Impozáns méretű, változatos formájú és színezetű cseppkövekkel gazdagon díszített Fő-ágán azonban ma már csak áradások alkalmával folyik végig a barlangi patak, az év többi részében a Baradla alatt kialakult **Hosszú** és **Rövid Alsó-barlang** vezeti a vizeket. Ez utóbbit eddig 1 km-es hosszúságban sikerült feltárni, 16 szifonnal tagolva. A barlang jelentős régészeti lelőhely is: cseréptöredékek és csontmaradványok ezrei, egykori cölöpépítmények és tűzhelyek maradványai, valamint különböző használati eszközök tucatjai tanúskodnak arról, hogy a bejárati szakaszok már a neolitikum emberének is tanyahelyül szolgáltak. 1987-ben tárták fel a Baradla-barlang fölött, attól csupán 400 m távolságban nyíló **Baradla-tetői zsombolyt**, melyet jelenleg -87 m mélységig ismerünk.

A környék további jelentős patakos barlangjai csak az ötvenes évek sikeres feltáró kutatásainak eredményeként váltak ismertté. Hazánk harmadik leghosszabb barlangját a **Béke-barlangot** (7183 m) a tudományos kutatás már "előre jelezte": a víznyomjelzések kimutatták ugyanis, hogy a Jósua-forrástól csupán 400 m-re fakadó Komlós-forrás egy független nagy barlang vizét vezeti a felszínre! E kisebb vízgyűjtőjű barlang folyosói keskenyebbek, cseppkődiszes főágát helyenként teljes szélességében kitölti és hófehér mésztufagátakkal lépcsőzi a föld alatti patak. Gyógyhatású levegőjét asztmás betegek kezelésére használják.

A terület harmadik leghosszabb barlangját, a jellegzetesen meanderező folyosójú égerszögi **Szabadság-barlangot** (3073 m) ugyancsak egy víznyelő kibontásával, míg a jósua-fői Kis- és Nagy- Tohonya-források jellegzetesen emeletes barlangjait, a Vass Imre- és a Kossuth-barlangot a forrásszájak omladékszónájának áttörésével sikerült feltárni. A víznyomjelzések alapján ezekhez még jelentős ismeretlen szakaszok kapcsolódhatnak, de az 1410 m-es **Kossuth-barlang** tovább kutatását -32 m mélységet is meghaladó szifon (vízzel teljesen kitöltött járatszaksz) hátráltatja, míg a Haragistya alatt húzódó 1 km-es **Vass Imre-barlang** mögött feltételezett 5 km-nyi rendszer megismerését egy hatalmas omladékszóna zárja le. A Haragistya nyelő-üregének kutatása máig több lehetőséget kínál, a legjelentősebbek az erősen feltöltődött **Musztáng-barlang** (100m/-23m), és a fosszilis **Por-lyuk** (90m/-16m).

Az ugyancsak Égerszög határában nyíló, s 1983-ban 1390 m hosszban feltárt **Danca-barlang** érintetlen szépségű belső szakaszát a természet szintén állandó vízü és hígsáros kis szifonnal védi.

További jelentős, több kilométer hosszú barlangrendszerek húzódnak még a Bolyamér-, Kopolya-, Fedor-, Teresztenyei-forrás, és Babot-kút mögött, ez idáig még csak részben feltárt kisebb barlangokból.

Az 50 km²-es, K-Ny-i irányban hosszan elnyúló **Alsó-hegy** tövében fakadó nagy karsztforrásokhoz tartozó feltételezett horizontális patakos barlangrendszerek zömébe azonban sem a források, sem a víznyelők felől nem sikerült még bejutni. E terület legnagyobb kiterjedésű ismert víznyelőbarlangja a 1672 m hosszúságú, lépcsőzetesen mélyülő **Meteor-barlang**, amelynek alsó részén található az ország második legnagyobb barlangterme, a 110 m hosszú, 20-30 m széles, hatalmas állócseppkövekkel és oszlopokkal díszített Titánok csarnoka. A közelben húzódó ugyancsak lépcsőzetes **Kopaszgally-oldali-** (450m/-116m) és **Pócsakői-víznyelőbarlang** (87m/-50m) szintén a Vecsem-forrás felé vezeti le a befolyó vizeket, míg a **Bába-völgy** négy kisebb víznyelőbarlangja az Acskó-forrás ill. a szlovák oldal felé kommunikál.

Jelenleg az Alsó-hegyen 112 zsomboly ismert, ebből 64 található a magyar oldalon. Az Alsó-hegyi zsombolyok több mint felének ismert mélysége a -20 m-t sem haladja meg. -50 m-nél mélyebbre 20, -100 m-nél mélyebbre csak 6, a szlovákiai **Natrhnutá** (-120m), **Hlinos** (-105 m) és az **Óriás-zsomboly** (-100 m) — hatol le, míg a magyar oldalon a legmélyebb közülük az országhatár mellett nyíló -236 m-es **Vecsembükki-zsomboly** (900m), amely párhuzamosan elhelyezkedő, nagy keresztmetszetű aknákból álló rendszerével sokáig az ország legmélyebb barlangjának számított. 83 m-es, cseppkődiszes középső aknája ma is az ország legnagyobb egybefüggő barlangaknája. A -151 m mélységű, de 950 m hosszúságú **Szabó-pallagi zsomboly** ugyancsak párhuzamos aknasorokkal jellemezhető, az **Almási-zsomboly** éppen -100 m mély, hatalmas cseppkőlefolysását sokan megcsodálták, mivel a legelsőként feltárt zsomboly volt, 1927-ben a BETE kutató elsőként járták be. Érdekesség zsombolyoktól eltérő genetikájú, oldásos formakincsű **Kopasz-vigasz-** (220m/-38m) és a **Magas-tetői-barlang** (168m/-34m).

Melegvizes behatást tükröző üregrendszerek az Aggteleki-karszton is előfordulnak. Legszebb képviselői a **Rákóczi-barlangok**, melyek a bódvarákói **Esztramos-hegyen** tárultak fel a bányaművelés következtében. Az **1. számúban** (650m/-44m,+27m) a járatok jelentősebb része a karsztvízszint alatt húzódik ideális barlangi bűvár merülő helyet kínálva, a felette kiépített járófelület a látogatást teszi lehetővé. A **2. számú (Surrantós)-barlangban** (523m/-53m) a 14 vízfelületből az egyik az ország legnagyobb földalatti tava, mely 60 m hosszú. Sajnos a bányászat során közel 500 m hosszú barlangjárat (22 üreg) semmisült meg, amiről biztosan tudunk. Meleg vizes hatásra vullanak a Szögliget mellett nyíló **Rejtek-zsomboly** (448m/-66,5m) falait rendkívül gazdagságban borító korall- és gombaszerű borsókó kiválások, valamint a **Csörgő-forrás** és barlangjának (120m) kevert melegvize, melyet a falu ivóvízellátására hasznosítanak, továbbá a **Szendrői-1. sz. barlang** (64m/-7m) devon rakacai márványban kialakult üstös oldásformákkal tagolt terme, amit ma jelentős pleisztocén kavicsteraszhalmozódás tölt ki.

Az Rudabányai-hegységet keresztül szelő Telekes-völgy tucatnyi kisebb barlangot tár fel, benne a jellegzetesen kerekded szádájú fosszilis **Ördög-gát-lyukkal** (74m/-8m) és a zsomboly szerűen mélyülő cseppköves **Csengő-kúttal** (50m/-23m).

Hazánk barlangokban leggazdagabb karszterülete a zömében szintén triász üledékes kőzetekből felépülő **Bükk**, ahol jelenleg több mint 1000 barlangot tartunk nyilván. A Bükk barlangjainak kutatása a nagy fosszilis forrasszájak régészeti ásatásával kezdődött meg a XX. század elején. Az egyetlen hatalmas bejárati csarnokból álló barlangok majd mindegyike szolgáltatott több-kevesebb paleolit leletanyagot. Közülük a legismertebbek a Nagy-fennsík nyugati peremén nyíló **Istállós-kői-barlang** és **Peskő-barlang**, az aurignaci kultúra emlékeivel, déli peremén a **Balla-barlang** és a **Pongor-lyuk**, a Lillafüred melletti **Szeleta-barlang**, amely tipikus kőeszközeivel a "szeleta" kultúra névadójává vált; valamint a Déli-Bükken, Cserépfalu határában nyíló **Suba-lyuk**, ahol a Mousterien kultúra leletei mellett ősemberi koponyamaradványok is előkerültek.

A Bükk legnagyobb víznyelőbarlangjai a **Nagy-fennsík** északi részén, a nem karsztosodó agyapala és vulkanittömegek közé ékelődő triász mészkősáv peremén sorakoznak. Részben a Nagy-és Kisfennsíkot elválasztó Garadna-völgy forrásaihoz, részben pedig a Lillafüred környékén fakadó forrásokhoz vezetnek le a vizeket. E barlangok kutatása az 1950-es évek óta folyik változó szerencsével; a többnyire csak időszakosan aktív, aknasoros nyelő szakasz alatti, közel vízszintes vízvezető járatokat eddig nyolc barlangban sikerült jelentősebb hosszban feltárni. Közülük öt, az emeletekre tagolható 2,9 km-es **Létrási-vizes-barlang**, a meredeken lejtő **Speizi-víznyelőbarlang** (300m/-96m), a 2,5 km hosszúságú és -158 m mélységű **Létrás-tetői-barlang** (vagyis az újonnan összekötött Szepesi-Láner Olivér barlangrendszer), valamint a több mint 6 km-es hosszával a Bükk leghosszabb és -253 m-es mélységével Magyarország legmélyebb barlangjának számító **István-lápai-barlang** feltehetően egyetlen, hatalmas, összefüggő rendszert alkot. Az ismert emeleti nyelőrendszerek és patakos járatok

között még kiterjedt feltáratlan szakaszok lehetnek, melyeket alul mély szifonok zárnak el a kutatók előtt. E rendszer legalsó tagja a Szinva-völgyében, az országút mellett nyíló **Szent István-barlang** (711m/+33m, -13m) is, melynek cseppkődíszes, Idegenforgalmilag kiépített szakasza a bükki kirándulások kedvelt célpontja.

A Garadna-forrás rendszeréhez tartozó legnagyobb kiterjedésű ismert barlang az 5470 m hosszúságú **Bolhási-Jávorkúti-barlangrendszer**. A kiterjedt nyelőlabyrinthos aknákkal tagolva csatlakoznak be az emeletes és több vízvezető járatból összeálló fő-ágba, aminek a forráshoz közeli szakasza már dolomitban kanyarog. A 70-es évek jelentős kutatási eredményei közé tartozik a Bükk legnagyobb dolomitban kialakult, igen összetett nyelő-rendszere: a tekenősi **Fekete-barlang** (2200m/-174m), valamint a Bánkúton található, -161 m mélységű 1 km hosszú **Diabáz-barlang** feltárása. Az utóbbi elnevezését arról kapta, hogy benne több helyen tanulmányozható a mészkő és a vulkanikus eredetű, nem karsztosodó kőzet határa. A mészkő és a porfirrit határán keletkezett az 1993-ban feltárt veszélyes omladékáról és a névadó ásvány előfordulásáról ismert -191 m mélységű **Jáspis-barlang** (827m), valamint a közelében található részben breccsában lévő **Balekina-barlang** (600m/-90m). A fennsík talán legkevésbé járt nyelője a **Szirén-barlang** (735m/-61m) bonyolult hasadékrendszere, ami csak 2002-ben került részletes felmérésre. Egy másik mészkőszáv jellegzetes nyelő-zónája rejti a kissé feledésbe merülő, de rendkívül változatos és szép aknasorú **Borókási 2 sz.** (503m/-95m) és a jóval keskenyebb **4 sz. víznyelőbarlangot** (500m/-102m).

A Nagy-fennsík délnyugati előterében kialakult víznyelősor legjelentősebb tagja a -146 méter mély **Pénc-pataki-víznyelőbarlang**. Végpontját állandó szifon zárja le, melynek vízszintje egy éven belül akár 42 m-t is változhat. A déli-bükki Odor-hegy oldalában nyílik az érintetlen szépségű cseppkőképződményeiről, tágas termeiről híres **Hajnóczy-barlang**, melynek hossza a hetvenes évek elejétől folyó kutatások eredményeként eléri a 3 km-t (150 m szintkülönbséggel). A hegység legnagyobb barlangtermét (53x40x12 m-es) a -117 m mély **Kiskőhádi-zsomboly** rejti, ahol több ezer egyedből álló denevérkolónia telet át rendszeresen. Szintén a fennsík központi részétől kissé távolabb található az aktív vízvezetésű **Mexikó-völgyi-** (425m/-79m), a függőleges aknasorú **Nagykőmázsa-völgyi-víznyelőbarlang** (344m/98m), és a Diósgyőr feletti, hatalmas kalcit kristályairól nevezetes **Vár-tetői-barlang** (532m/-102m), a keskeny kanyargós járatú **Viktóri-barlang** (480m/-44m), oldalágában vakrákokkal.

A Garadna-völgy északi oldalán emelkedő **Kis-fennsík** mészkőtömegében található számos barlang közül egy sem éri el az 1 km-es hosszúságot. E kisebb barlangok közül legismertebbek a **Kecske-lyuk** (458m/-23m) időszakos forrásbarlangja, az **Udvar-kő** (46m/-26m) szakadéktöbre, a turisták által gyakran látogatott **Vidróczki-barlang** (27m/-5m) és **Felső-forrasi-barlang** (60m/+15m) tágas bejárati része, a barlangi medve maradványairól híres **Kő-lyuk** (484m/-20m), és a mellette nyíló ősember szálláshely a Cölöplyukas-termet is magába foglaló **Hillebrand Jenő-barlang** (213m/-15m). A Bükk második legtágasabb barlangtermét (35x20m) rejtő 975 m hosszú víznyelője a **Szamentu-barlang**, egy emlékezetes 120 m hosszú vízben kúszással közelíthető meg. A **Szeleta-zsomboly** (500m/-90m) szépen oldott lépcsőzetes aknarendszere csak a kisebb termetű kutatók számára bejárható. Viszonylag enyhe lejtésű, keskeny és kanyargós járatairól ismert **Vénusz-barlang** (637m/-38m) gazdag cseppkő képződményeiről a **Lilla-barlang** (180m/-15m) és a nemrégiben feltárt **Bronzika-barlang** (280m/-31m).

A hegység nagy karsztforrásaiból kiváló forrásmészkő tömegek lerakódásuk során gyökerek és egyéb növénymaradványok bekéregzésével kisebb-nagyobb üregeket, ún. mésztufa-barlangokat zártak körbe. A legtöbb ilyen barlang Lillafüreden ismert, ahol a Szinva-patak vízesése által lerakott mésztufadomb belsejének üregeit a mesterséges áttörésekkel kialakított **Anna-barlang** fűzi fel 600 m hosszú összefüggő rendszerré. A közkedvelt **Szalajka-forrás** barlangrendszere a forrás felől csak bűvár módszerekkel bejárható 150 méteres szakaszon ismert, azonban a fennsík felől több ponton is intenzív kutatások folynak a feltárás érdekében (**Kopasz-réti-, Kálmán-réti-, Laci bácsi-, Peskő-katlani-, Szikla-forrasi-felső-barlang**).

A Bükk délkeleti előterében kialakult termálkarsztos vízáramlási rendszer természetes megcsapolási pontja Miskolctapolcán található, amelynek neve is a hegy lábánál fakadó melegforrás-csoportra utal. Itt, a langyos vizű tavakkal kitöltött Miskolctapolcai tavasbarlangban az ötvenes évek óta közkedvelt barlangfürdő működik. Nem sokkal felette a mészkőbányászat során több tucat barlang került elő, köztük a legnagyobb a hévizes oldás formáiról is nevezetes **Fecske-lyuk** (210m/-9, +17m).

Az **Upponyi-hegység** tágabb értelemben a Bükkhöz tartozik, ám azt a Szilvás- és Bán-patak választja el attól. A látványos óidei kőzetekből (devon-karbon mészkő) felépült Upponyi-szorosban 25 kisebb barlang található, melyek főleg pleisztocén őslénytani leleteik miatt értékesek. A hegység ÉK-i részén szarmata andezit agglomerátum tömbökben található az ország második leghosszabb nem karsztos üregrendszere a lejtőcsuszamlás hatására kialakult **Damasa-szakadék** (170m).

Az **Északi-középhegység** többi tagja túlnyomó részt miocén vulkanitokból és törmelékes üledékekből áll. E képződményekben általában csak kis tektonikus hasadékbarrangok, kimállott odúk, sziklaereszek fordulnak elő. A legnagyobb, nem karsztosodó kőzetben kialakult barrangunk a **Mátrában** az ágasvári **Csörgőlyuk** 428 m hosszúságú, omladékos hasadérendszerre.

A **Cserhát** változatos domborzatú rögcsoportjának nyugati elvégződésénél, a Naszályon ismét felszínre bukkanó sasbérc triász mészkőtömege közel 100 ürege mellett rejti hazánk hatodik legmélyebb barrangját, a lépcsőzetesen mélyülő, -171 m mélységű, 1700 m hosszúságú **Naszályi-víznyelőbarrangot**. A hegy nyugati oldalán lévő hatalmas mészkőbánya több kisebb barrangot tárt fel, de eddig mindegyik lefejtésre került, kivéve a 2002-ben megismert **Nincskegyelem-aknabarrang** (250m/-73 m), amely három óriási átmérőjű párhuzamos aknával mélyül le. A hegy keleti részén közel 30 barrangüreg bújik meg a sziklás északi oldalban, köztük a mondájáról is nevezetes, tágas bejáratú **Násznép-barrang** (200m/+20m).

A Naszálytól elkülönült mészköves rögcsoportban közel 30 barrang található. Legjelentősebb az erős légáramlású, de helyenként omladékos járatú **Nézsai-víznyelőbarrang** (200m/-60m), valamint a **Csövári** rög kisebb üregei. A Romhányi rögcsoportban a **Felsőpetényi** tűzálló agyag bánya tárórendszere számos (30 db) kisebb üreget harántol, bennük különleges ásványkiválásokkal. A legnagyobb méretű üreg egy 28 m átmérőjű, törmelékes aljzatú, hatalmas terem. Sajnos a banya jelentősen feltöltötte azt és így képződményei szinte teljesen megsemmisültek.

A **Dunántúli-középhegység** északkeleti tagjaira a melegvizes kialakulású, illetve ilyen hatást is tükröző barrangok nagy aránya jellemző. Hazánk legnagyobb melegvizes eredetű barrangrendszerei a **Budai-hegységben** találhatóak, ahol a jelenleg nyilvántartott 184 barrang többségét a kőbányászat tárta fel századunk első felében. A barrangokban leggazdagabb körzet a Szépvölgy-Rózsadomb térsége, melynek hálózatos alaprajzú, labirintusszerű nagy barrangrendszerei eocén mészkőben oldódtak ki.

Közülük a legnagyobb a XX. század eleje óta ismert, de csak 2001-ben összekötött **Mátyás-hegyi—Párvölgyi-barrangrendszer**. Összhossza már meghaladja a 18,5 km-t. A jellegzetes üstös oldásformákkal díszített, hasadékjellegű járatrendszerben a barrangot egykor kitöltő melegvizek ásványlerakódásai és a cseppkövek egyaránt megtalálhatóak. A Pál-völgyi-barrang kiépített bejáratú szakasza évtizedek óta a főváros kedvelt kirándulóhelye. A szomszédos kőfejtőben nyíló, önállóan véve az 5 km-es Mátyás-hegyi barrang, tágas folyosóival, a karsztvízszintig lenyúló, többszintes hasadékaival a budapesti barrangkutatók "iskolabarrangja".

A **Szemlő-hegyi-barrang** (2201m/-50 m) és a **Ferenc-hegyi-barrang** (5km/-70m) a Rózsadomb kezdődő beépülése során, az 1930-as években tárult fel. Ezek voltak az első olyan budai barrangok, melyeknek jellegzetes ásványegyüttese, szőlőfürtökre emlékeztető borsókövek, "karfiolok", kalcitlemezek, gipszkiválások alapján már felismerték meleg vizes eredetét. Az ilyen ásványkiválásokban leggazdagabb a **József-hegyi-barrang** (5486m/-103 m), amely csupán 1984 óta ismert. Ennek tágas, fő járatszintjét hófehér gipsz, borsókő és törékeny, tús aragonitkristályok tömege borítja, további ritkaságként több dm-es "gipsztörök", csavarodó gipszvirágok és hajszálvékony gipszszálak is előfordulnak itt.

A környék kőfejtői számos kisebb barrangüreget rejtenek. A Francia-bánya nyolc barrangja közül a legnagyobb a 4 C^o-os, erős légmozgású **Látó-hegyi-barrang** (60m/-25m), a Mátyás-hegyi DK-i kőfejtőben lévő 17 üreg közül **Barit-barrang** (128m/-22m) kiválásai a leginkább említésre méltóak. A Pál-völgyi kőfejtő 13 barrangja között több jelentős méretű és kiterjedésű is található: **Bagyura—Harcaszájú—Kishideg-lyuk barrangrendszere** (440m/+16m, -28m), **Bekey-barrang** (174m/-40m), és a **Hideg-lyuk** (152m), melyek a kőfejtő létezése előtt nyilván összefüggő volt a nagy rendszerrel.

Meg kell említeni a manapság folyó építkezéseknél az alapödrökben feltárt barlangokat, melyek közül több is eséllyel pályázhat a már meglévő több km-es rendszerek közé, ha kitarító kutatás övezi azokat, úgy mint például: **Buda-barlang** (217m/-69m), és a Ferenc-, Szemlő-, József-hegy barlangjai.

A hegység egyetlen jelentős kiterjedésű aktív meleg vizes barlangja a szintén a Rózsadomb tövében található, a Lukács-fürdőt tápláló **Molnár János-barlang**, melynek nagyméretű víz alatti hasadékos járatait a könnyűbúvárok eddig közel 3 km-es hosszúságban tárták fel, benne egy hatalmas teremmel (60x25x12m). Szintkülönbsége: 80 méter, legmélyebb pontja a vízszint alatt -62 méter mélységben található.

Kultúrtörténetileg jelentős a főváros névadója, a pest szó eredetét adó, ma pedig sziklakáponaként működő **Gellért-hegyi-barlang**. Hasonló tágas szádával már messziről is látható a tűzköves triász dolomitban ferde tektonikus sík mentén kialakult óbudai **Tábor-hegyi-barlang** (117m/-23m), és az Apáthy-sziklánál lévő **Kőkapu** 20 m-es dolomit-átjárója.

A fővárostól távolabbi **Remete-szurdok** barlangjai régóta ismertek, akárcsak a kötéltechnikai gyakorlólékhelyként számontartott **Hét-lyuk-zsomboly** (70m/-33m). A 60-as években kőfejtés során került elő az ásványkiválásairól nevezetes **Rácskai-barlang** (80m/-34m) széles barlangterme.

A Solymár község határában a hét kisebb üreget is feltáró kőfejtő felett nyíló **Solymári-ördöglyuk** (3500m/-75m) az egyetlen, természetes bejáratokkal rendelkező budai nagybarlang, amely triász dachsteini mészkőben alakult ki. Tektonikus hasadékait jellegzetes gömbfülkék teszik változatossá. Rendkívül bonyolult összefüggéseket mutató járatait már a XX. század eleje óta rendszeresen felkeresték a barlangkutatók, de manapság is az egyik legnépszerűbb túrabarlang. A közeli Nagykovácsi mellett nyílik a **Bronz-barlang** (150m/-30m), ahol az elmúlt évtized intenzív kutatásainak eredményeképpen számos pleisztocén őslénytani lelet került napvilágra.

Ugyancsak triász mészkő a kőzete a Hárs-hegy csúcsán nyíló **Bátori-barlangnak** (364m/-42m), amelyet bejáratú csarnokának régészeti leletei alapján már a neolitikum emberei is ismertek, majd remetelakként és pénzhamisító műhelyként is szolgált. A formagazdag kis barlang különös kultúrtörténeti ismereti érdekessége, hogy a középkorban, egyes járataiban magas vas-, sőt némi ezüst- és aranytartalmú ásványtelérek bányászata folyt.

A sóskúti Kálvária-hegy mellett miocén szarmata mészkőben húzódik a Vasbanya vagy **Zelezna-baba-barlang** (70m), melynek tágas folyosóiban a török megszállás idején a helybeliek menedékre leltek.

A budai Vár-hegy felszíne alatt húzódó **Vár-barlang** ugyancsak speleológiai s egyben kultúrtörténeti különlegesség: ennek eredeti kis barlangüregeit a melegforrások által lerakott édesvízi mészkő alsó szintjébe oldotta bele a források egy fiatalabb generációja. Ezeket a középkorban pincékké bővítették, majd a második világháború előtt légvédelmi célból összefüggő, több km-es labirintusrendszerre alakították.

A triász karbonátokból felépülő **Pilis** csaknem 400 barlangjából több mint 270 darab 10 m-nél kisebb üreg. A leghosszabb a Klastrompuszta melletti jellegzetes sziklabordában nyíló **Leány-Legény-barlangrendszer**, melynek hossza meghaladja a 3,5 km-t, szintkülönbsége -104 m. Járatai több meredeken lejtő tektonikus sík mentén alakultak ki, melyeket nagyobb termek és szűk átjárók tagolnak. Közvetlen közelében nyílik a hasonló genetikájú **Ajándék-** (300m/-49m) **Rejtektút-barlang** (194m/-30m), és Csévi-szirti **Indikációs-barlang** (638m/-53m), melyek további lehetőséget kínálnak a barlangrendszer növelésére.

A Pilis központi részének, kezdő barlangászok által leggyakrabban látogatott barlangjai a fokozatosan emelkedő **Pilis-barlang** (470m/+39m,-6m) és a tágas aknával szájadzó és meredeken lejtő **Szoplaki-ördöglyuk** (200m/-38m). A turisták által kedvelt célpont a nagyszádájú **Kis-kevélyi-** (Mackó-bg 65m/+11m,-3m), **Macska-barlang** (170m/-24m) és a **Pilisszántói-kőfülke** (10m/+8m).

A Kevély hegycsoport részben (oligocén) homokkőves fedőrétege alatt húzódik a **Papp Ferenc-barlang** (400m/-66m), az oldásos formáiról nevezetes **Szabó-József-barlang** (152m/-18m). Kissé távolabb a meredeken lejtő gömbfülkés **Arany-lyukba** (92m/-42m), **Kevély-nyergi-zsombolyba** (80m/-21m) és **Rókalukba** (100m) lehet leereszkedni.

A Pilis egyetlen jelentős aktív víznyelője az **Ürömi-víznyelőbarlang** (214m/-28m), ami sajnos a közeli kommunális hulladékok miatt veszélyeztetett, akárcsak az **Amfiteátrum-barlang** (294m/-77m), ahol a Csókavári-kőfejtőben lerakott cián tartalmú gázgyári salakból fejlődik egyre erősödő széndioxid a karsztvízszintet is elérő hasadékrendszerben. Pomáz határában a nemrégiben felfedezett **Amazonok-barlangja** (141m/-13m) és **Pomázi Felső-barlang** (300m/-45m) az ősi Dera-patak földalatti folytatását jelentő nyelőit tárja fel.

A Leányvár közelében lévő kőfejtő foglalja magába **Nagy-Somlyó-hegyi-barlangot** (80m/-52,5m), aminek hasadéka egy kipreparálódott kalcit telér mentén lépcsőzetesen lejtve alakult ki.

A hegység legnevezetesebb barlangja a Dorog határában, kőfejtés során feltárt **Sátorkő-pusztai-barlang**, melynek 324 méter összhosszúságú, -46 m mély üregrendszere gyöngysorszerűen összekapcsolódó gömbfülkéből áll. Egykor gazdag, a József-hegyi barlangéhoz hasonló ásványegyüttesét a felfedezés óta eltelt 57 év alatt az ismétlődő feltörések következményeként szinte teljesen kifosztották.

A **Gerecse** fő karsztos tömegét ugyancsak vastagpados triász mészkő alkotja. Itt a nyilvántartott barlangok száma meghaladja a 420-at, melyből több mint a fele (250 darab) 10 m-nél kisebb üreg. Az erősen összetört, medencékkel tagolt karsztterület két legnagyobb barlangja a Tatabánya mellett nyíló, bonyolult szerkezetű, s levegőjének rendkívül magas CO₂-tartalmáról hírhedt **Lengyel-barlang** (585 m/-70 m), valamint a hegység központi részén található, s egykor több tízezres denevérkolóniáknak tanyahelyet biztosító **Pisznice-barlang**, melynek hosszúsága 560 m, formaelemei a keveredő meleg és hideg vizek korróziós hatását tükrözik.

A hegység legmélyebb barlangját Tatabánya mellett a kőbányászat nyitotta meg: a -115 m mélységű 400 m hosszú **Keselő-hegyi barlang** hasadékjellegű aknasorának és termeinek falán helyenként szép, borsókővekből álló kristálycsoportok figyelhetők meg. A bányában nyíló tárórendszer több barlangot is harántolt, köztük két függőleges 50 m-es szintkülönbségű aknarendszert is (**Keselő-hegyi 2-es** és **4-es számú barlang**). Ezen felül jelentős még a **11-es számú**, amit 1986-ban tártak fel, benne két párhuzamos -30 ill. -60 m mély aknával.

A Gerecse nyelői és zombolyai egyre nagyobb számban válnak ismerté. Leglátványosabb a **Jura-zomboly** (137m/-52m) magashegyi jellegű két párhuzamos 40 m-es aknája. Jelentősebbek a jellegzetes víznyelő-formákat mutató lépcsőzetesen mélyülő **Vértes László-** (123m/-62m) **Paksi M.-** (110m/-40m), **Névtelen-** (80m/-32m), **Kullancsos-** (180m/-42m), és **Döbbenet-barlang** (102m/-50,5m).

A Gerecsében számos régészetileg kiemelkedő barlang is található, közülük a legismertebbek a Tatabánya feletti **Szelim-lyuk** (80m/-18m) impozáns méretű, felszínre szakadt sziklacsarnoka és a hozzá hasonlatos bajóti Öreg-kő melegvizes kialakulású **Jankovich-barlangja**.

A melegforrás-tevékenység jellemezte a Tata-Bicskei-árok üledékeiből sasbércszerűen kiemelkedő tatai **Kálvária-domb** térségét is. Az itt található 280 m hosszú **Megalodus-barlang** elnevezését a falain kipreparálódott kagylókövületek tömegéről kapta. Az **Angyal-forrási** (20m/-8m) és a **Tükör-forrási-barlangok** (35m/-30m) cementált oligocén kavicsban kifejlődött járatai az elmúlt évtizedek karsztvízszint-süllyesztése miatt váltak szárazzá, de a bányászat leállítása óta folyamatosan emelkedik bennük a vízszint.

A túlnyomórészt triász-dolomitból felépülő **Vértes-hegységben** a kőzetanyag karsztosodásra kevésbé hajlamos volta miatt csak kevés és kisméretű barlang alakult ki. Az itt nyilvántartott 104 barlang közül a legjelentősebb a **Gánti-barlang** 130 m összhosszúságú, inaktív forrásjárat-rendszere, valamint az európai híru őslénytani lelőhelyként számontartott, 90 m-es **Csákvári-barlang**. Különleges ásvány kiválásai miatt érdemel említést és fokozott védelmet a 2000-ben megismert **Vértessomlói-barlang** (120m/-25m).

A **Dunántúli-középhegység** délnyugati része hazánk barlangokban második leggazdagabb karsztterülete. Itt a mezozóos karbonátok mellett jelentős a nem karsztosodó kőzetek aránya is. Közel 900 nyilvántartott barlangjának zöme (több mint 500 db) kis kiterjedésű, inaktív, feltöltődő-pusztuló üreg.

Az **Északi-Bakony** barlangjai, víznyelői több koncentrált csoportban helyezkednek el. A legjelentősebbek a Som- és Kőrös-hegy térségében találhatóak, úgymint: a legmagasabban nyíló **Kőrös-hegyi Ördög-lik** (60m/-36m), a széndioxidos **Futómacskás-barlang** (80m/-50m), az erősen omladékos **Pipa-zsomboly** (130m/-50m), **Pérez-lik** (56m/+6m), **Hajszabarnai Pérez-lik** (120m/-12m, +7m), a bányászat során feltárt **Takó-barlang** (180m/-30m); valamint a Hárskúti-fennsíkön lévő víznyelők. Feltétlenül megemlítendő az **Odvas-kői-barlang** (31m), ami legkorábbi barlangot említő írásos nyelvemlékünknek számít, mivel már XII. században említik nevét.

Az elmúlt 30 éves kutatások során bebizonyosodott, hogy a vékony lösztakaróval borított **Tési-fennsík** számos időszakos víznyelője folytatódik ember számára is járható méretű barlangban. A kataszterbe vett közel 300 barlang legnagyobbja az **Alba Regia-barlang**, amely jelenleg 3,6 km és -200 m mély. Időszakos víznyelőkhöz kapcsolódó, s az alsó-jura mészköréteg ferdén kibillent dőlését követő, lapított szelvényű főfolyosói lépcsősen egymás mellett elhelyezkedő emeleteket alkotnak, alsó szakaszainak továbbkutatását a magas CO₂-tartalom nehezíti. A zömmel csak függőleges ismert kiterjedésű, jellegzetesen aknasoros üregrendszerek itt is zsomboly megnevezéssel szerepelnek. Közülük a 100 m-es mélységet három a **Csengő-** (-134m), a **Jubileum-** (-121m) és a **Háromkürtő-zsomboly** (-105m) haladja meg. Jelentősebb még a **Bongó-** (165m/-38m), **Csipkés-** (180m/-73m), **Károly-házi-zsomboly** (100m/-65m), a **Szelelő-lyuk** (174m/-22m), és a **Tábla-völgyi-barlang** (350m/-78m).

A **Déli-Bakonyban** közel 150 barlang ismert, meglehetősen elszórtan. A legtöbb és a legjelentősebb a **Kab-hegy** bazaltos felszínének mészkőablakaiban nyelik el a sokszor igen jelentős áradmányvizeket, erősen feltöltődve ezáltal (Pl.: **Macska-lik**). Kivételt képez a **Pulai-bazaltbarlang** (150m/-22m) omladékos járata és a **Halász Árpád-barlang** (72m/-6m) vízzel kitöltött lávacső ürege, amelyek nem érik el a mészköréteget. A bakonyi barlangkutatók nagy reményeket fűznek az eddig megismert lépcsőzetes **Bujó-lik** (176m/-40m), a párhuzamos aknákkal szabdalta **Öreg-köves-** (270m/-55m), és legnagyobb vízgyűjtő-területű **Zsófiapusztai-víznyelőbarlang** (170m/-35m) további feltárásához, valamint az eltérő genetikájú fosszilis **Szentgáli Kő-lik**-hoz (298m/-39m)

A **Balaton-felvidék** több mint, 100 üregének csaknem fele a vulkanikus eredetű **Tihanyi-félszigeten** található, de azok csupán néhány métereseek. A Leghíresebb a Tihanyi Apátsággal szemben található 14 m hosszú és kivilágított **Forrás-barlang** terme, mely az **Aranyház** üregeihez hasonlóan az egykori gejzirműködés kapcsán jött létre. A Balaton-felvidék leghosszabb barlangja az idegenforgalom számára többször is megnyitott balatonfüredi **Lóczy-barlang** (141m/-20m), amit már 1882-ben feltártak. A szépen oldott és látványosan gyűrt, vékonypadosan rétegzett triász mészkőben lévő járat mélypontját erősen CO₂-os levegő és időnként állóvíz tölti ki.

A **Keszthelyi-hegység** 100 barlangja közül a legnagyobb a **Csodabogyós-barlang**, amelynek monumentális, -112 m szintkülönbségű ősi omladékos hasadékrendszerét a felfedezés, 1991 óta már 4 km hosszúságban sikerült feltárni. A kutatás mellett folyamatosan készült a barlang térképe is, amiből kiderült, hogy a járatok a szomszédos 340 m hosszú, -50 m mély **Szél-lik** barlangjáratait, 25 méternyire közelítik meg és közös légáramlási rendszert képeznek. Télen a külszíni hideg levegő az alacsonyabb szinten nyíló Szél-likon áramlik be és a Csodabogyós bejáratán át távozik, messziről látható gőzszlopot alkotva. A fennsíkon még mintegy 15 barlang és számos víznyelő található, melyek közül említést érdemel még a 80 m hosszú, -45 m mély **Nagy (Somos)-nyelő**, valamint **Vaddisznós-** (150 m/-50 m), **November 7-** (100 m/-25 m), és a **Horda-barlang** (68 m/-17 m). A hegy lábánál feltárt **Döme-barlang** (330m/-108m) nagyrészt bontott felső részén állati és emberi csontok, valamint új kőkori eszközök kerültek elő különleges gyökérsztalagmitok környezetében, az időszakosan szén-dioxidos alsó függőleges aknás részét, egy freatikus vízszintes zóna tagolja.

A Keszthelyi-hegységtől délnyugatra található Cserszegtomaj, ahol a temető kútásása során -51 m mélységben 1930-ban megnyílt **Cserszegtomaji-kútbarlang**, amit a triász-dolomit és a vízzáró pannon homokkő réteghatárán oldott ki az egykor feltörő meleg víz. A barlang 2,4 km-es, dolomitporral kitöltött, vízszintes labirintusa voltaképpen az ősi karsztos dolomitfelszín homokkő-negatívját örizte meg számunkra. Hasonló genetikájú a szintén kútból nyíló, de alaprajzában eltérő **Acheron-kútbarlang** 200 m hosszú egyenes kuszodája. A hajdani melegforrások mai feltörési pontja a hegység lábánál lévő, s gyógyhatásánál fogva nemzetközi hírű **Hévíz-tó** -40 m-es vízmélységben nyíló **Forrás-barlangja**. A homokkőben kialakult, közel szabályos gömb alakú forrásteremben közvetlenül tapasztalható a termális és a hideg karsztvizek keveredése: a terem alját alkotó iszapnyereg nyugati oldalán 40 C°-os keleti oldalán 17 C°-os vizek törnek fel.

A három hegység rész közé ékelődő **Tapolcai-medence** szarmata mészkövében a feltörő langyos, meleg és a hideg karsztvizek keveredése labirintusszerű, horizontális járatrendszerek kialakulását eredményezte. Az idegenforgalom számára részben kiépített, csónakázható **Tapolcai Tavas-barlang** ismert hossza 3370m. A nagyrészt a víz alatt húzódó járatrendszer zöme - az innen mintegy 25 km távolságban évtizedeken át folyó bauxitbányászat vízkimelése miatti jelentős karsztvízszint csökkenés következtében – egy időre szárazra került, fellendítve a feltáró kutatást, majd a bányászat leállása után mára ismét elöntötte a 18 fokos víz. A barlang É-i végpontjától immár csupán 60 méter távolságra húzódik a városi kórház alatt elhelyezkedő, évtizedek óta asztmás betegek gyógykezelésére használt **Kórház-barlang** labirintusa, amelynek hossza az elmúlt évek sikeres

feltárásainak eredményeként 2850 m. Különlegesnek számít a benne megismert 26 m átmérőjű -20 m mély csaknem gömb alakú vízzel kitöltött Búvárok-terme, aminek az aljában források törnek fel. Régóta sejthető dolog, hogy talán az egész város alatt kiterjedt üregrendszer húzódhat. Ezt a feltevést tovább erősítette 2002-ben, egy a sportpálya helyén folyó építkezés geofizikai vizsgálata. Az egyik 15-20 m mélységben kimutatott üregre a kutatók fúrtak, ami 200 m-t meghaladó vízszintes járat rendszer eredményezett (**Berger Károly-barlang**).

A **Mecsek** 50 km²-nyi, zömmel triászából származó karsztterületein több mint 210 barlang található. A karsztot nyolc nagyobb karsztforrás vízgyűjtőterületére lehet felosztani melyeknek nagy szerepük, van a környék vízellátásában is, ezek: a Tettye-, Vízfő-, Kőlyuk-, Paplika (Abaligeti-), Kisaplika-forrás, illetve a Mélyvölgyi-, a Mészégető-, és a Melegmányi-forráscsoport.

A hegység legnagyobb barlangja már a XIX. században látogatott és kutatott **Abaligeti-barlang**. Teljes hossza 1750 m, amiből a patakos Fő-ág fél kilométeres szakasza az idegenforgalom számára is nyitva áll, a kapcsolódó mellékágak viszont csak a barlangkutatók számára látogathatók. A közelmúlt intenzív kutatásainak eredménye a lépcsőzetesen mélyülő és fokozatosan egyre tágabb szelvényeket mutató **Szuadó-barlang** (185m/-52m), és a **Trió-barlang** (230m/-55m), amelyek a Szuadó-völgyben lévő időszakosan aktív víznyelőkől kiindulva a Vízfő-forrás rendszerének hidrológiai részét képezik.

A Mecsek legmélyebb barlangja a nemrégiben feltárt közel 400 m hosszú **Spirál-víznyelő**, ami eddig – 101 m mélységig vált ismerté, ahol eléri a karsztvízszinten húzódó keskeny patakos Fő-ágot. Ezen kívül számos -10-30 m mély víznyelő, illetve zsomboly jellemzi a karsztfennsíkot. Köztük csak alig néhány nagyobb található: **Achilles-víznyelőbarlang** (100m/-47m), **Jószerecsét-aknabarlang** (65m/-52m), **Remény-zsomboly** (100m/-70m). A hegyláb szintet jelző forrásokban ismerté váltak az aktív vizes forrásbarlangok hosszabb-rövidebb szakaszai is: **Mészégető-források-barlangja** (330m), **Orfői Vízfő-** (150m/-21m, +15m), **Kisaplika-** (40m), **Mély-völgyi Kőfülke vizes-barlangja** (61m/-2m, +10m), **Melegmányi-vízfolyás barlangja** (57m/-9m), melyek még eddig feltáratlan szifonokkal zárulnak le. Igazi ritkaság a területen megismert konglomerátumban képződött 110 m hosszú **Törökpince-víznyelőbarlang**.

Az ország legdélebbi hegyvonulata zömmel triász-dolomitból, jura és kréta mészkövek elkülönült pikkelyeiből felépülő **Villányi-hegység**, 20 db kataszterezett objektuma közül a legértékesebb barlangjai a fő vonulat előterében emelkedő **Beremendi-rög** meleg vizes eredetű, s részben ma is langyos karsztvízzel kitöltött üregei, valamint azok a kis villányi hasadékbarlangok, melyeknek üledékeiből korhatározó jelentőségű gerinces maradványok kerültek elő. A hegység legnagyobb barlangja, a **Beremendi-kristálybarlang** 1984-ben tárult fel a kőbányászat során. A 700 m összhosszúságú (-35 m mély), szövevényes térlabirintus sajátos formaelemeivel, 20 C fokos barlangi távával, ritka ásványokat is tartalmazó, gazdag kristályképződményeivel és őslénytani leleteivel egyaránt előkelő helyet foglal el Magyarország barlangjai között. A szintén kőbányászat során feltárult **Nagyharsányi-barlang** (600 m/-60 m) képződményei, ásványkiválásai és őslénytani leletei alapján méltán lehetne párja. A 1995-ös feltárása óta a felszínen bányászati védőpillér benne pedig a felső vízszintes szakaszában 150 m-es kiépített járőfelület biztosítja a védelmét és teremt lehetőséget a mostanában meginduló tudományos vizsgálataihoz.

MEANDER

Természetjáró, Barlangjáró és Oktató Egyesület
1027 Budapest, Bem József utca 9.

Budapest, 2006.

<http://www.meander.hu>
meander@meander.hu

Az 1977-ben nyilvántartott **1314** barlanghoz képest a jelenleg ismert több mint **3700** mintegy 280%-os növekedésnek felel meg. Ez részben a szisztematikus területi feldolgozások, részben a feltáró kutatások eredménye. Az elmúlt harminc év alatt felfedezett új járatszakaszok és új barlangok - köztük, mint láttuk, több száz, néhol több ezer m-es rendszerek - együttes hossza megközelíti a 80 km-t. Mindezek arra vallanak, hogy barlangjainkat - melyek kivétel nélkül védett természeti értékeink közé tartoznak - még korántsem ismerjük teljes számban és terjedelemben.

Budapest, 2004 január.

Nyerges Attila — Takácsné Bolner Katalin
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály

MAGYARORSZÁG LEGMÉLYEBB BARLANGJAI

	A barlang neve	Hegység	Kat. sz.	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1987	1977
1	István-lápai-barlang	Bükk	5372/6	253	253	253	253	253	253	253	250	243
2	Vecsembükki-zsomboly	Alsó-hegy	5452/4	236	236	236	236	236	236	236	245	245
3	Alba-Regia-barlang	Bakony	4422/1	200	200	200	200	200	200	200	200	210
4	Jáspis-barlang	Bükk	5372/100	190	190	190	190	190	190	190		
5	Fekete-barlang	Bükk	5372/8	174	174	174	174	174	174	174	163	140
6	Naszályi-víznyelőbarlang	Naszályi-rög	5221/1	171	171	171	171	171	171	171	171	60
7	Diabáz-barlang	Bükk	5331/9	161	161	161	161	161	161	161	153	153
8	Szepesi-Láner-barlangrendszer	Bükk	5372/3	158	158	158	158	158	158	158	166	166
9	Szabó-pallagi-zsomboly (Baglyo	Alsó-hegy	5452/3	151	151	151	151	151	151	151	120	130
10	Hajnóczy-barlang	Bükk	5382/2	150	135	135	135	135	135	117	117	117
11	Pénz-pataki-víznyelőbarlang	Bükk	5381/2	146	146	146	146	140	140	140	128	128
12	Csengő-zsomboly	Bakony	4422/4	134	134	134	134	134	134	134	134	50
13	Meteor-barlang	Alsó-hegy	5452/1	127	127	127	127	127	127	127	131	132
14	Bolhási-Jávorkúti-barlangrendszer	Bükk	5372/4, 5	125	125	125	125	125	125	125	125	80
15	Jubileum-zsomboly	Bakony	4422/5	121	121	121	121	121	121	121	121	
16	Dorogi 1.sz. kaverna	Gerecse	4662/12	120	120	120	120	120	120	120	120	120
17	Pál-völgyi-Mátyás-hegyi-barlang	Budai-hegység	4762/2	120	120	120	120	111	111	104	104	
18	Kopaszgaly-oldali 2.sz. vnybg.	Alsó-hegy	5452/5	118	118	116	116	116	116	116	110	110
19	Kis-kőháti-zsomboly	Bükk	5343/3	117	117	117	117	117	114	114	114	110
20	Baradla-Domica-bgrendszer	Aggteleki-karszt	5430/1	116	116	116	116	116	116	116	116	116
21	Keselő-hegyi-barlang	Gerecse	4610/1	115	115	115	115	115	115	115	115	115
22	Csodabogyós-barlang	Keszthelyi-hg.	4440/4	112	112	112	112	112	112	112		
23	Döme-barlang	Keszthelyi-hg	4440/5	108	108	108	108	16	13	13		
24	Háromkürtő-zsomboly	Bakony	4422/2	105	105	105	105	105	105	105	105	105
25	Leány-Legény-barlangrendszer	Pilis	4840/1	104	104	104	104	104	88	85	63	
26	József-hegyi-barlang	Budai-hegység	4762/6	103	103	103	103	103	103	103	103	
27	Borókás-tebri 4.sz. vnybg.	Bükk	5372/57	102	102	102	102	102	102	102	102	102
28	Vár-tetői-barlang	Bükk	5391/56	102	102	102	90	90	90	90	90	90
29	Spirál-víznyelő barlangja	Mecsek	4120/7	101	101	101	101	96	96	96		
30	Almási-zsomboly	Alsó-hegy	5452/2	100	100	100	100	100	100	100	93	93
31	Nagykőmázsa-völgyi-vnybg.	Bükk	5392/3	98	98	98	98	98	98	98	94	94
32	Béke-barlang	Aggteleki-karszt	5430/3	97	97	97	97	97	97	59	50	50
33	Borókás-tebri 2.sz. vnybg.	Bükk	5372/7	95	95	95	95	95	110	110	100	110
34	Balekina-barlang	Bükk	5372/95	90	90	90	90	90	90	90	89	
35	Létrási-vizesbarlang	Bükk	5372/2	90	90	90	90	90	90	90	90	85
36	Bányász-barlang	Bükk	5372/31	89	89	89	89	89	89	89	130	130
37	Speizi 1.sz. víznyelőbarlang	Bükk	5372/47	87	87	87	87	96	96	96	96	96
38	Baradla-tetői-zsomboly	Aggteleki-karszt	5430/6	87	87	87	87	87	87	87	87	
39	Szeleta-zsomboly	Bükk	5363/51	87	87	87	87	87	87	87	87	110
40	Ferenc-hegyi-barlang	Budai-hegység	4762/4	85	85	42	42	42	42	42	42	42

MEANDER

Természetjáró, Barlangjáró és Oktató Egyesület
1027 Budapest, Bem József utca 9.

Budapest, 2006.

<http://www.meander.hu>
meander@meander.hu

85	Szivárvány-barlang	Bükk	5372/23	52	52	52	52	52	52	52	52
86	Szuadó-barlang	Mecsek	4120/	52	52	52	52	48			
87	Széki-zsomboly	Alsó-hegy	5452/9	52	52	52	52	52	52	50	50
88	Pócsakői-víznyelőbarlang	Alsó-hegy	5452/12	51	51	51	51	51	51	51	51
89	Moszkító-s-barlang	Aggteleki-karszt	5452/11	51	51	51	51	51	51		
90	Futó-macskás-víznyelőbarlang	Bakony	4413/	51	51	51	51	45	45	45	
91	Szemlő-hegyi-barlang	Budai-hegység	4762/3	50	50	50	50	50	50	50	50
92	Balatonedericsi-barlang (Szel-lik)	Keszthelyi-hg.	4440/5	50	50	50	50	50	50	50	50
93	Szent István-barlang	Bükk	5372/1	50	50	50	50	50	50	50	
94	Pipa-zsomboly	Bakony	4423/1	50	50	50	50	50			
95	Vaddisznós-barlang	Keszthelyi-hg.	4440/6	50	50	50	50	50			
96	Peskő-katlani-víznyelőbarlang	Bükk	5343/7	50	50	50	50	50	50	50	
97	Kovácskői-barlang	Bükk	5363/9	50	50	50	50	50			

Magyarország barlangjainak hegységek szerinti eloszlása

(2002-ben, összesen: 3647 db)

